

BRODZIĆ (50) *vb impf*

o jasne.

inf brodzić (12). ◊ *praes 1 sg* brodżę (1). ◊ *3 sg* brodzi (11). *2 pl* brodzicie (1). ◊ *3 pl* brodzą (6). ◊ *praet 3 sg m* brodził (4). ◊ *3 pl m pers* brodzili (4). ◊ *fut 3 sg m* brodzić będzie (1). ◊ *2 pl m pers* będziecie brodzili (1). ◊ *3 pl m pers* będą brodzić (2). *subst* będą brodzić (1). ◊ *imp 2 sg* br(o)dź (1). ◊ *3 sg* niech brodzi (1). ◊ *1 pl* br(o)dźmy (1). ◊ *part praes act* brodząc (3).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI (jeden z tych samych przykładów) – XVIII w.

Brnąć po wodzie, błocie, śniegu; w bród przebywać (rzekę itp.); vadare BartBydg, Mącz; (in aqua) vadare, ambulare, ingredi, transire Cn (50) : BartBydg 164, 231b; Bo ząwždy to chędołźszy/ co po błocie brodzi/ A przedfię fie nie zmáże/ niż co w ładku chodzi. RejZwierz 62v; Cefarz z woylkiem [...] áni mieysća fuchego mogli mieć ku leżeniu álbo śiedzeniu/ tylko do pałá brodzili. BielKron 192, 401v; Vado, Brodżę álbo przebradzam przes bród. Mącz 472c; SienLek 187v; Strum I; PaprPan T2; BielSjem 7v; Lecż człowiek dobry y nie nązbyt chćiwy/ [...] Zyie ná źiemi ná ktorey fię rodźi/ Po wodách frogicb nie pływa/ nie brodzi KlonFlis B4; Inźy źwierz Pan Bog tu ná świát wprowadźił/ [...] Tu máiá żywność nie dáleko chodząc W wodźie nie brodząc KlonFlis C; Iuż tu bobrowác w tákowey przygodźie/ Iuż przyydzie brodzić y nurzác fię w wodźie. KlonFlis H4v; KlonWor 51.

W przeni (28) :

Fraza: »noga we krwi brodzi« (może także znaczyć 'przelewać krew') (4): WróbŻółt Xv; BibRadz I 308v marg; Onóz dofyć tłuftęgo bydłá w polu chodzi: W téy krwi/ gdy grób poleiefz/ niech twa nogá brodzi. GórnTroas 25; O śmierci coś ciężka iest/ niedorośłéy młodzi/ [...] wźędy twa we krwi nogá brodzi. GórnTroas 75.

Zwroty: »w(e) krwi brodzić« [szyk zmienny] (może także znaczyć 'przelewać krew') = grassari in sanguine Cn (21): WróbŻółt Xv; Pomnicze co zá pomśtę tu będziecyce myeli/ Po kołtki we krwi íwoyey będziecyce brodzili LubPs P5v; BibRadz 4.Esdr 15/35, I 308v marg; GórnDworz D6v; RejZwierc 263v; Gdy Iágiełowe woylká Monwid wodźił/ W Prułkiew krwi brodził. ModrzBazStryj ¶2v; SkarJedn 324; BielSen 12; We krwi mizernych ludzi śmierć nie rádá brodzi. GórnTroas 62, 25, 34, 61, 64, 75; KochFrag 17; Tylko trzebá Polánom s łobą fie pogodzić: Da Bog/ iże w Pogáńłkiew krwi/ Lách/ może brodzić. KlonKr A4v wstęp; KmitaSpit C5; SkarKaz 7b; KlonWor 30, 65. Cf »noga we krwi brodzi«.

»w morzu brodzić« = pogrążać się, tonąć: (2): KochPhaen 24; Ktorem [narodom słowieńskim] pułnocna Cállifto nigdy nie záchodzi/ Nigdy w morzu nie brodzi. KlonŻal B4.

»w sławie brodzić« = być otoczonym sławą, być sławnym, zdobyć sławę (6): Chociaz we płtrych fáianiech oni tho nie chodzą/ Ale w sławie fnadz droźłzey niż we złocie brodzą. PaprPan B3v, D3v, O2v, X, Z2; SkarŻyw 573.

Przeni: Zagłębiać się, zapuszczać się (w sensie umysłowym) (7) : RejZwierz 113; My tedy co o Wierze máło rozumiemy/ Nie brodziemy táb z kąd potym wybrnąć nie możemy. Prot C2v; Dziwna rzeká piłmo S. [...] y ták miálka iłz w niey báránek to iest prołty y nieuczony/ brodzić [...] może. SkarŻyw 47, 335; SkarKaz 81a.

Zwrot: »w piśmie, w głębokości pisma brodzić« = *zagłębiać się w Pismo św., badać, studiować Pismo św.* (2): Co fie z wami dzieie/ choć łowie w iednym piśmie wżycy brodziecie. *WujJud* 12; Iednego czáfu biała głowá/ gdy w głębokości piśmá brodził/ [...] przygánić mú śmiálá/ iłz z iego kazánia trudnego pożytku nie odniołá. *SkarŻyw* 86.

Synonim: *bobrować.*

Formacje pochodne: *przebrodzić, zabrozić, zbrozić; podbradzać, przebradzać.*

BZ